

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д. изк. Петер Кънчев Цанев

преподавател

в

Национална художествена академия, София

на

Конкурс за заемане на академична длъжност „доцент ”

по

8.2 Изобразително изкуство

„Арттерапия”, „Арттерапевтична практика” и „История и теория на арттерапията”
за нуждите на катедра

„Психология на изкуството, художествено образование и общообразователни
дисциплини”

в

Национална художествена академия, София

за конкурса се явява един кандидат

д-р Вяра Колчова Границка

I. Данни за кандидата:

д-р Вяра Границка

Образование:

2014 - Защитава докторска степен в Националната художествена академия в София с дисертация на тема „Арттерапията като творчески процес: визуални модели на експресия и комуникация при лица с двигателни увреждания, интелектуални затруднения и аутизъм“. Научен ръководител – проф. д. изк., Петер Цанев.

1997 – Магистърска степен в Националната художествена академия, София.

Специалност – „Графика“

Заемани академични длъжности:

2015 – 2023 - Хоноруван преподавател с лекции по „Арттерапевтична практика” в магистърската програма по „Арттерапия“ към Факултет за изящни изкуства, катедра „Психология на изкуството, художествено образование и общообразователни дисциплини“ в Националната художествена академия, София.

2018 - 2023 - Хоноруван преподавател с лекции по „Арттерапевтична практика” в магистърската програма по „Арттерапия“ към Националната художествена академия, филиал Бургас.

II. Данни за представения от кандидата хабилитационен труд:

Хабилитационен труд:

Публикувана монография със заглавие „Арттерапия. Теоретични и практически измерения”, София, Издателство: Тип-топ прес, 2018. 200 с.

Девет статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в бази данни с научна информация

Монографията „Арттерапия. Теоретични и практически измерения” е посветена на приложните сфери на арттерапията в съвременното общество, определени в зависимост от сферите на нейните задачи, а именно медицина, психология, педагогика и социални дейности посредством съпътстващите ги образователни, оздравителни, възпитателни и когнитивно-поведенчески общи цели и измерения.

Мястото и значението на арттерапията в практико-приложното и изследователското пространство е подчертана не като маргинална област на

границата между изкуството и психотерапията, а като теоретична дисциплина с научно-познавателен /теоретичен/ и терапевтично-творчески/методичен/ характер.

Хабилитационният труд представлява теоретичен авторски текст, който може да бъде разглеждан както като иновативна изследователска програма, която обединява основни въпроси, подходи и идеи, приобщаващи дисциплинарните полета на арттерапията, визуалните изследвания и психологията на изкуството по нов и оригинален начин.

Представените статии и доклади покриват широк спектър от изследователски интереси, свързани с развитието на арттерапията в България в края на XX век и началото на XXI век.

III. Данни за научната дейност на кандидата:

Приложени са необходимите: ИНДИВИДУАЛНИ НАУКОМЕТРИЧНИ ПОКАЗАТЕЛИ

Минимални изисквани точки по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности

Справка за цитиранията с пълно библиографско описание на цитираните и цитиращите публикации /респ. на рецензираните и рецензиращите публикации/

Показатели, свързани с преподавателска дейност.

Показатели, свързани с научноизследователската дейност:

IV. Научни приноси:

Ще си позволя да обобщя научните приноси на материалите, представени от д-р Вяра Границка, като ги коментирам групирани в две основни посоки:

1. Първата посока е очертана от хабилитационен труд с ясно заявена иновативна изследователска програма, базирана върху синтетичен подход, който разполага арттерапията в полето на визуалните изкуства като експериментира с концепции и категории от областта на

психоаналитичната естетика и психологическата теория, достигайки през терапевтичната практика до ценни за арттерапията резултати и тематични открития.

2. Втората посока е обединена от статии, свързани с изследователски проучвания с фокус върху различни аспекти от ролята и мястото на арттерапевта и резултатите от въздействието на изкуството върху социалната реалност и вътрешния свят на човешката личност, търсейки връзка с терапевтичния свят на арт терапията.

Първата посока се определя от големия личен опит на кандидата като арттерапевт и организатор на групова арттерапевтична дейност като ръководител и арттерапевт в Център за хора с увреждания на „Каритас - София” (2014-2023), който д-р Вяра Границка съумява да развие и превърне в изключително комплексен и ефективен ключ, който умело използва за да структурира универсалните механизми на изкуството на арттерапията.

Трябва да споделя, че използваният от д-р Вяра Границка методологически инструментариум, според мен съдържа два много важни приноса, които надявам се ще имат своето заслужено признание в бъдещото развитие за арттерапията в България.

Първият принос се отнася до апробирани и теоретично обосновани авторски арттерапевтични методики с конкретен профил на участниците, описана продължителност, целеполагане, методи на провеждане и методи на отчитане на резултатите, както и приложими в практиката теми и методически задачи със съответните материали, техники и арттерапевтични подходи.

Вторият принос е свързан с оригинално обоснованата употреба на термини и понятия като образ, знак, символ, игра и ритуал в методическата структура и терапевтичните взаимовръзки на практическата арттерапия.

Изследването на д-р Вяра Границка очертава нови интересни арттерапевтични техники и подходи.

Също така монографичното изследване предоставя изключително полезна визия за условията на прилагане на арттерапевтичния процес в ролята му на диагностициращ, планиращ и фасилитиращ процес, при който обектът и субектът на арттерапията не съществуват изолирани, а взаимно се допълват и влияят.

По отношение на втората посока, която е обединена от многостранен корпус от статии с фокус върху ролята на арттерапевта като основна креативна фигура в експерименталната терапевтична дейност, използваща възможностите на изкуството, убедено мога да заявя, че тези идеи и експерименти са безспорен принос към съвременната история и теория на българската арттерапия.

Тук непременно трябва да бъдат отбелязани научните студии "Изкуството, играта и ритуалът в арт терапевтичната теория и практика" (2018) – В: Хармония в различията : сборник доклади от научната конференция "Хармония в различията", "Ролята на сензорната активация в арттерапевтичната работа с хора с увреждания". – В: Сборник доклади от годишната университетска научна конференция на НВУ "Васил Левски". Т. 2, (2019), "Визуално-пластична трансформация" – арттерапевтична методика за индивидуални и групови занимания с хора с увреждания, възрастни с различни проблеми и терапевтични групи „родител-дете”. – В: Сборник по клинична психология: избрани трудове от Втория национален конгрес по клинична психология с международно участие, Психодиагностика и психотерапия: актуални проблеми. Варна: ИК Стено, (2017).

V. Оценка на представените по конкурса материали:

Представените по конкурса материали напълно отговарят на изискванията на ЗРАСРБ.

Предложеният в конкурса хабилитационен труд „Арттерапия. Теоретични и практически измерения” се явява пример за успешен резултат от много сериозен изследователски труд в една специфична и новаторска област в сферата на арттерапията, свързана с успешната конвергенция на множество подходи от различни дисциплинарни области.

Искам да изтъкна изключително многоплановата и задълбочено развивана през годините от д-р Вяра Границка линия на обвързване на арттерапевтичния анализ с културологични, информационни, социологически, антропологични и

психологически стратегии. Всичко това изгражда една оригинална, творческа позиция с автентичен и респектиращ заряд.

VI. Заключение:

Представените от Вяра Границка материали по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“, са базирани върху сериозни познания и изследователски умения в областта на теорията на изобразителното изкуство.

В своето научно и преподавателско развитие Вяра Границка е постигнала богат и респектиращ със своята убедителност и оригинални характеристики резултат.

В заключение смятам, че представените за рецензиране материали по конкурса отговарят на изискванията за заемане на академичната длъжност „ Доцент ” от д-р Вяра Границка.

София

12. 03. 2023 г.

/проф. д. изк. Петер Цанев/